

NAROČNINA ZA JUGOSLAVIJO ČETRTLETNO DIN 15, CELOLETNO DIN 60, ZA INOZEMSTVO JE DODATI POŠTNINO / OGLAŠI PO CENIKU / POŠLAMEZNA ŠTEVILKA PO DIN 150.
POŠT. ČEK. RAČ. 13.188

ORJUNA

VREDNIŠTVO IN VPRAVA VČITELJSKI TISKARNI / ROKOPIŠI SE NE VRAČAJO / ANONIMNI POŠI SE NE PRIOBČV - JEJO / POŠTNINA PLAČANA V COTOVINI
TELEFON ŠTEV. 906.

Orjunaši!

Spomin padlih drugov proslavimo s tiho bratsko svečanostjo na gomilah naših najdražjih pri sv. Križu, v ponedeljek, dne 1. novembra. Četniki se zbirajo na določenem in objavljenem jim mestu ob pol 15. uri, ostalo članstvo in prijatelji pa jih počakajo pri gomilah junaških drugov, kamor prispo četniki ob 15. uri.

Orjunaši! Pokažimo svetu, da ne klonemo in da smo vredni drugi onih, ki so padli braneč naše prapore in čast Orjune. Naj ga ne bo med nami, ki je prisegel 1. novembra 1924 zvestobo do groba pokojnim junakom, da bi klonil in se dal oplahiti od onih, ki v srcu še vedno trepetajo pred obračunom, kateri mora priti!

Razpuščen!

Pismo mrtvim ...

Povedi kolo krvavo.
Ti kralje Petre!

Iz mesta grem z večernimi mrakovi na moji levi tam leže grobovi in misli mi hite v dalje vse, kjer so pokrila bela kosti sleherno pod zemljo. Ko so svetniki utirali pot v zasluženo in podiatmieno domovino da gredo za solncem preko raztresenih lobani in prestreljenih src.

Imeli smo ljudi, a danes nas spominjajo nane samo še polrazpadle gomile in polomljeni križi z napisom po dežju izoranimi: »Tu nočiva neznanu junak borbe za osvoboditve.« Vse je migulo! Vrnile so se vojske v svojo domovino, potem ko so odrešile narod, ki je slutil osvoboditve iedva v obečanih krali Matjažev vojske. Grobovi in žrtve pa so ostale pozabljene po Dobrudži, Kajmakčalanu, Murmanu, Gruziji, soški fronti, tirolskih gorah in vsepovsod, kjer leži na tisoče grobov brez imena in križa. Pozabljene so žrtve in umiranje mož pravice kladi, ki so šli pod vislice in svinčenke avstrijskih krvoslednih psov z nasmehom na ustih in nezlomljivo vero v oči.

Grobovi tulijo in tirajo obračuna za prelito kri ter žrtvovana življenja. Odpirajo se grobnice na Ceru, Kosmaju, Oslaviu, Sabotinu, Področici, Albanski globeli bruhalo one, ki so bili donosni kot hrasti in poginili za to, da bi bilo bolje in lepše njihovi deci, katera je težobno uirala oči preko moria in umirala v pesku draške obale. Iz globin Jadranskega moria se vijejo legijoni onih, ki so bili v poljani cvet in izdihali na Krfu, kot rože pod mrzlo jesensko slano. Iz Bizerte se čuje mrtvi glas po domo-

vinu hrepenečih in odgovarja mu bolni krik polkov pokopanih po mirgojih vseh brezimenih in še v snu strašnih taborišč, kjer so v rešetkah umirali in hirali tisoči ujetih ter interniranih našega rodu s pesmijo hrepenenja na ovelih ustnicah.

Nad vsemi na stoli gomila Velikega Kralja padlih in se beli z Oplenca preko cele zemlje ter gori v svitu zahajajočega solnca, kot krvava bakla in večna luč njegovi najboljimi in najzvestejšim.

Zari Oplenac. Negov žar kipi do neba in prodira do poslednje najgloblje gomile pozabljenih in zapuščenih.

Pozabljeni, zapuščeni in zatajeni! To je krik, ki vpije iz široko odprtih grobov to uro ko bodo gospodje v frakih in cilindrih oficijelno slavili spomin padlih ter pri tem v mislih računali kam z denarjem in blagorij priborjenem i po preliti krvi poginulih.

Zastoni je bila borba! Ostalo je vse, kakor je bilo in blagor Vam bratje, ki snivate zapuščeni in pozabljeni raztreseni po celem svetu, ker bi sicer morali i Vi danes po Osvoboditvi nadaljevati po albanski Kalvariji Vaš križev pot kakor Vaši preostali soborci.

Naša zemlja je postala prosta snekure za delomrčne političarje in demagoške bandite ki z brezprimerno drskostjo uničujejo vse s tolikimi žrtvami priborjene tekovine in osm let iščejo razlik, s katerimi bi upravičili svoje separatistično rovarjenje. Namesto napredka, moremo le vsepovsod zaznamovati nazadovanje in konstantno propadanje.

Jugoslovenska ideja, za katero so bile donirane neizmerno žrtve, se nahaja danes v defenzivi proti onim ki so bili v tistih časih, ko se je vršil gigantski boj za ujedinitve najbesnejši sovražniki in izkonali tisoče onih grobov, katere danes oplakujejo zapuščene sirote, vdove in matke po celi zemlji. Habsburški lakati in veleizdajci postajajo ministri, kakor tudi oni, ki so prežeti mržnje proti srbstvu klicali »Srbe na vrbe« in pošiljali Jugoslovane na Suhi baier. Preostale borbe za ujedinitve na zapirajo in mečejo na ceste da pogladijo gladu in bede, dočim je dovolj pogače za vse življe c. kr. dvorne ter vladne svetnike, ki so se pritepli s cesarskega Dunaja in kraljeve Pešte, da danes osem let po osvoboditvi posedajo za državnouradniškimi pisalnimi mizami one Jugoslavije ob misli na kolo so pred letom 1918, klicali na pomoč črnožolte feldžandarme. V izobilju in bogastvu se kopljejo bivši avstro-ogrski generalstabi oficirji in krvavi auditorji, jugoslovenskim dobrovolcem pa z nasiljem jemljejo to kar jim je bilo s Kraljevo besedo za večno izročeno.

Soborcu Petra Mrkonjića, ki mu je usoda odločila, da še danes živi v teh žalostno sramotnih časih ne preostaja nič vseh prošnjam in intervencijah drugega, nego da leže ob gomilo pozabljenega Hujmajerja ali Merlaka in vdano pričaka smrti od lakote in bede ki je itak najzvestejša družica vsem tistim, ki v tej zemlji v resnici ljubijo državo in narod.

Rivierski borci in ministrsko porodične dame se kopljejo v zlato, diademih in prebogati svili, po selih in mansardah pa umirajo betežne od vseh zapuščene matke, ki so dale domovini svoje najdražje — kri svoje krvi zato, da jim danes odreka ono boro betvico podpore, na katero je mislil pri zadnjih zdihljajih umirajoči sin. Z njihovimi umirajočimi se vzdihli pa se mešajo v čudni harmoniji prošnje gladnih vojnihi sirot ki ta hip, ko že sleherni kandila svojim pokojnim na mirgojih ne vedo, kje leže kosti njihovih očetov. Zastoni se ubijajo v črno odete matke vdove, ker zemlja je skoda in država nehvaležna. Deca graditeljev države plače, narod pa pleše okoli zlatega teleta in prepušča oblast njim, ki so vodili borbo za osvoboditve po pariških varietetih in rivierskih barjih ter montecarlovske igralnice. Kaj je njim mar siromaštvo preostalih herojev, ki tavaio po naših ulicah brez udov ali vida ter pobirajo drobtinice z mize, ki je bila pogrnjena ob veliki uri zanje.

Težke so skrbi vladaiočih in kockaiočih za odelo na križ razpetega. Treba je uničiti jugoslovenstvo in do konca doigrati opasno igr...

Nositeli in poborniki jugoslovenstva — Orjunaši, ki so se zbrali zato, da bi izvedli oporoko padlih za osvoboditve, pa so ta hip razpuščeni, ker so hoteli tudi za ceno svoje krvi očuvati integriteto zemlje in narodnega edinstva ter zaustaviti plenjenje in rušenje države ki izzeblja na moči in ugledu zunaj in znotraj državnih meja radi tovrstnega postopanja. Zaman je bila prelita orjunaška kri in zastoni leže pod gomilami kosti mož, ki so tako vroče ljubili zemljo, narod in Kralja, da so brez premisleka žrtvovali svoja v mladosti kipeča življenja in izrekli veliko besedo. Tako zaman, da danes dve leti po njihovi junaškotragični smrti ne sme jugoslovenski nacionalist pred njihove gomile, da bi jim potožil gorle prizadejano na onih, ki so s krvavimi rokami obešenih, ustreljenih, sestradanih in v smrti premišljenih poslanih polastili gospodstva in ki mečejo v areste one, katerih se boje, da bi jim sodili za njihova krivična dela.

In vendar na ta dan, ko praznujemo spomin zapuščenih in pozabljenih, Orjunaši ne obupujemo, ker čitamo poleg besed obsodbe skrčenih čelustih belih lobani padlih i zagotovilo da bo dobe ponizanja in razžaljenja tako kmalu konec kakor je bilo končano avstro-ogrsko cesarstvo. Globoko so udrti njih očesne črne iame, govore pa, da bo prišel dan obračuna za vse, ki danes ubijajo Jugoslovenstvo in ugled Jugoslavije pred zunanjim svetom. Usoda njih in njihovih je že zapisana na nebu in zemlji. Treba je bo samo obistiniti in preiti preko ruševin njihovih zlonosnih načrtov, ki danes groze uničiti ono, za kar so se žrtvovali naši najdražji k pozitivnemu delu po katerem bodo imeli vsi oni, ki danes begajo kot nemirne sence nad svojimi gomilami mir in dušni pokoj.

Ako pa se ta korak donesreči, potem je pa tudi še vedno boljša pot k onim ki spe na Kajmakčalanu, kakor živeti sedanje življenje sužnjev onim, ki so in bodo vedno izdajali ter prodajali našo zemljo in narod! To pa se ne bo nikdar zgodilo, ker pisano je:

»Božie kladivo mora udariti, danes ali jutri, prei ali slei... Kar ie kri vo ho ravno in pokončano bo, kar ie zlo!« A. V.

Kupujmo in podpirajmo izvrstno

Kolinsko cikorijo

domači izdelek.

Tegetthof.

Nastala je polemika v naši javnosti, iz katere povzamemo zopet en dokaz več, da robske duše ne mirujejo in da hočejo našo sramotno preteklost posvežiti z novo blamažo. Ker se slučajno nahaja v mariborskem muzeju spomenik slučajno v Mariboru rojenega avstrijskega admirala Tegetthofa so brihtne butice stuhtale da bi kazalo dati ta spomenik nazaj, odkoder se ga je upravičeno pri prevratu odstranilo. Torej restitutio in integrum in mesto Maribor naj votira za to 20.000 Din kredita (ki se zahteva od pokretašev tega famoznega načrta. Na dan postavitve bi se ob sviranju cesarske himne, navzočnosti nebroj penzioniranih avstrijskih častnikov, legij starih veterinariev, vršila parada, ki bi razširjala penetranten duh skrbno čuvanih, naftaliziranih avstrijskih uniform. Nočem navalati argumentov za in proti. Argumenti za so plod hlapčevskih natur, ki še dolgo ne bodo utihnile. Za enkrat ie bil Tegetthof, čez nekaj časa ho Radetzky in prišel na čas, ko bo Fran Josip itd. predmet njihove »pletete«. Govoriti pa o argumentih proti menda ni treba. Jasno pač ie, da Maribor že iz razloga, ker ie ohmeino mesto z nemško, še zmiraj šovinistično mantlino, takšnih eksperimentov ne bo delal. Če repositiramo Tegetthofa, sankcioniramo vso avstrijsko zvezdovino in implicite priznamo, da ia bila sreča za Slovence, da so tako dolgo robovali pod avstrijskim jarmom češ. bogve bilo bi lahko še kaj hujšega. Kaj pa če bi bili pod Italijo, ali pa pod Nemčijo, ali pa — prekrizajte se — pod barbarsko Srbijo, počenši pri Dušanu Silnem. To ie miselnost ultramontanskih avtonomistov, katerim ie ideal poleg republik Monaca, San Marino in Angore tudi še republika Slovenija, s kakšnim prelatom na čelu in pod protektoratom napeža.

Sicer pa gospodje, kaj se prepirate? Ali ste že vprašali gospoda generala, da li to dopušča vis-ka in kobaridska Italija. Zna se zgoditi, da bodo morali tisti ki bi kaj takega učinili, sklonjenih hrbtov defilirati v znak zadošččenja pred italijansko zastavo in s stegneno roko pozdravljati pred tribuno, kjer bo deta v obijemu sedela Ninčić in Mus-

LISTEK.

E. P. V.:

Zatajeni grobovi...

»Na humkama v tujini, srpsko cveče ne če nič!...«
(Epitaf na Vidu.)

Dnevi postajajo mračni, enolični. Nehote prehačimo v žalostno otožno razpoloženje turobnih praznikov mrtvih in pokojnih. Bližajo se dnevi, ko vstane misel in se zarlie v vso notranjo brezdanjo globino duše ter rje da zakrvave znova vse komaj po pozabljenih zaceljenih ranah. Ogledujoč astre cvečote na grobovih dragih, ki so odšli se spominjam tudi onih, ki jim ta hip priateliska roka ne rahlja težke odeje in blagoslovila večnega ležišča solza ostavljenih...

Kie ste prijatelji, moloici moji, da se to žalostno uro pomenimo in pokoravimo o duh, ki se ugasnil za gorami. Truden ie bil Vaš korak in tegobno otožen Vaš nasmei ko ste odšli, da se izpočnete za po-

slednio borbo. Čuite pobratimi kliče Vas brat.

Ni Vas! Molče Vam neme ustnice in iz carstva tišine ni ieka Vašega veselo junaškega smeha, s katerim smo se tolikokrat rogali nevarnostim, ko smo stali ramo ob ramo in zaključevali račune z našimi življenji v neenaki borbi šibkih proti močnim in silnim. Molčite, kot ste molčali tedaj, ko nam ie srce trepetalo v krčih radi usde tako ljublene naše nam zemlje.

Ostajalo samo spomini in ti se vrste in z njimi Vaši, mrtvi bratje, liki. Pozabljeni in zapuščeni ste, da me mrazi, ko se spominjam hvaležnosti naroda, ki ie prišel svoje najboljše med roparje in cestinarje zato, da ie lažje pozabil na one, ki so se žrtvovali brez vprašanja in pomišljanja. Z molkom prehačate mrtvi preko teva in v smrtih krčih stisnjene ustnice izdajajo skoro preziren nasmešek. V brezmeine dalje in globine sega Vaš pogled. Vitezi dejani in žrtvovani odpuščaio njim ki ne vedo kaj delajo...

Smeh ie na njih licih in tudi na Tvojem brat Rok, ki si bil med njimi zadnji omahnil in klonil sredi

borbe, ko smo videli v Tebi najdražjega nam vodnika...

Zemlja na Tvoji gomili še ni zelenela in vendar se mi zdi, da baš Tebe pogrešam že vekove, ki sva se našla v uri, kateri ni v moji duši spomina. Bilo ie samo uresničenie slutnje ko sva se srečala in pogledala globoko in pošteno v oči one mrzle zimske noči. Čul sem o Tebi že preie mnogo, bilo na ie vse tako čudno nerazumljivo in odeto v strahotno tajnost, da me ie tisti hip, ko sem pogledal v brezdanio odkrito sinjino Tvojih oči prevzelo spoznanje, da ljudie neskončno grdo lažeio in obrekujeio...

Tvoje modre oči. Zavoljo njih so Te črtili in obrekovali, ker so bile kakor žareč oženi ki ie prodrl vse do srca, katero ie ležalo pred njimi golo in razkldano, da ie ni bilo misli ki bi se mogla skriti v njem. Koliko nas ie bilo, ki smo lahko mirno in brezskrbno zrl v Tvoje oči in iskali skrivnost v njihovi globini zaplsano? Bila ie velika ta taina in prelivala se ie v harmoniji besed resnice, poštenja, ljubezni in zvestobe do groba. V teh očeh sem našel miru ko mi ie duša za hip pod udarci krute res-

ničnosti in krvavih živlenskih žalitev omahovala in obunovala nad dovršenim mislie, katero smo prevzeli mi zaničevani in ponižani.

Bil si mi najboljši in naimilejši duže.

Našla sva se na beli cesti pod srebrnimi zvezdami tam pod Javornikom in v trenutku sklenila priateljstvo brez običajnih fraz in pijače. Hodila sva po zasneženih cestih in razpletala drzne načrte za bodočnost, vredne Tebe, Marsikateraza smo izvršili še več na ih ie pokopanih s Teboi.

Zdi se mi, da ie bilo včeraj ko ie lilo z neba in so se po polju vlačile jesenske megle. Ozračie ie vonjalo po krvi in razsutem drobviu. Priplazil si se skozi mračne gozdove in prebil vse pazne sovražne kordone ob oni meji, ki ie nam vsem kakor v srce vsekana. Kolikokrat si se pregrizel skozi to železno verigo, vedi sam Bože Obiskal sem Te sestradanega in utrujenega do onemoglosti. V očeh sem Ti čital grozo in vedel, da se ie pribetilo nekaj groznega.

Bila ie resnica. Iztrgal si se smrti iz rok s tem, da si prizadejal sam Smrt. Nisi hotel ubiti. Pomis-

ljal si in iskal izhoda za mirno rešitev. Usoda in volia ohraniti vse, ki si ih poznal kot naše, ie bla, da si posegel po samoobrambi in premagal z odločno gesto daleko nadmočne. Roka Ti ie bila sigurna in volia železna, da so omahnili oni v brezmoči ki so hoteli poseči po Tvojem življenju.

Ljudie niso vedeli čemu in zakaj. Dvigili so se farizeji in pljuvali na Te in Tvoji čin. Ti pa si hodil svoio pot in molčal na vse, ker si vedel, da ie v molku veliki odgovor bodočim, boljšim rodovom.

Zadrl si se sam v se ter se še boli oklenil svojih redkih pobratimov ki smo vedno globlje verovali v Te. Nismo izpraševali in v dvomih iskali resnice, ki si io nosil odmor na rokah nego samo slepo zaupali.

Kakšni so bili motivi, ki Ti niso dovolili da bi po vsem prestanem trpljenju položil trdno glavo na trdo ležišče in se spočil ali poiskal utehe v tistem vsakdanjem delu ki ga ie opravljal toliko tisoč Tebi enakih sovrstnikov? Kaj Te ie vodilo k temu, da si s prezirrom gledal na ceno svojega življenja in ga

solini. Poleg Libije. Trikolisa in Somali ima namreč Italija tudi še kolonijo Eshaezilo in zato načne ka-že nositi Tegetthofa iz muzeja ter ga postaviti na višji ukaz zopet nazaj. Zato je ves prepričel teoretičnega značaja. Mariborski vseved in panevropejec **Scarabaeus** je že obupal in se resignirano zadovoljuje s piedestalom, na katerega bo dal iz pietete lonce »Vergiß-meinicht«. Zato naj sledijo temu pametnemu sklepu tudi drugi in naj

gnojijo svoja čustva še naprej med štirimi stenami. Iavnosti pa prizanašalo z izlivi robskih duš in se pri tem nikar ne poslužuje primer, da je i Francija ohranila spomenike vseh dob nepoškodovane ker zamore sleherna še tako abotna glavna dometi, da je velikanska razlika v tem da li so pokretači posameznih historičnih s spomeniki o-slavljenih činov možje narodna ali tuje. sovražne krvi kakor la v pri-meru Tegetthofa. I. V.

Pouk slovenščine v Italiji.

Gentilijeva šolska reforma je prinesla v italijansko šolo marsikaj novega. Če smemo smatrati to reformo za Italijo na splošno za dobro, ne vemo. Tega tudi ne bomo preiskovali. Ker ima reforma za osnovo tkzv. **nemško delavno šolo**, je jasno, da znači revolucijo v šolskem pouku. Mi jo moramo in hočemo opazovati samo v toliko, v kolikor zadeva nas.

Pri Slovencih je razvita ta reforma prav radi tega, ker nam je **pozrla slovenski pouk na ljudskih šolah**. Tozadevna odredba bi bila prišla brez dvoma pod sedanjim režimom tudi brez Gentilija in brez njegove reforme.

Ker po Gentilijevi reformi **šolske ure niso posvečene toliko resnemu delu, kolikor izražanje, petje, telovadba, ročno delo, izleti, nazorni nauk v naravi**, smo se bali, da ta čisto italijanska šola-igralnica ne bo veselo nadomestilo za resen pouk, ki ga je gojila prejšnja šola v materinščini. To je bila nekakšna dobra stran te nove italijanske šole. Pa ima ta dobra stran tudi svojo slabo stran, ki jo močno odtehta, da otroci šole ne smatrajo za nekaj resnega in se **jezikovni pouk italijanščine vrši zgolj le v medsebojni konverzaciji ob igri**, vse drugo je stranska stvar. Otroci šole ne smatrajo za šolo, ona mu je izrišče, v kolikor mu nudi zabavo, v kolikor pa se vrši resen pouk, se omejuje na slavonske domovine.

To je italijanska šola, iz katere prinese otrok ob koncu leta nekaj patriotskih pesmi. Par novih domov o domovini in nekaj risb: **uspehi v pisanju, risanju, računanju, so minimalni**. Vpliv šole na otrokovo izobrazbo je tedaj sila majhen, vpliv na njegovo narodno čustvo je še manjši. Pod natezal-

nico patriotskih besed je izmučen in mrzi šolo in učitelja.

Komaj stopi v krog družine, jedva je par tednov iz šole, že pozabi vse. Njega zanima **domača govorica**, njega zanimajo **knjige, ki jih bereta oče in mati**. Šola ga ni naučila, uči ga življenje, prisiljen se ni naučil, naučil se bo iz veselja v domači besedi, da bo razodeval prebrano ali zapisano tudi drugim v domači besedi.

Naši domovi bodo postali šole. Vsak slovenski dom šola za se. V te domove Gentilijeva reforma ne seže: **tudi na boževanja, tu bo resno učenje iz vesela priprava za življenje ki hoče ohraniti materino besedo**.

Ko smo pri tem naj omenimo posebne tečaje za slovenščino, ki so se vršili v Gorici lansko leto. Slovenski starši so pošiljali svoje otroke v te tečaje polnoštevno, znamenje, da so se zavedali pomena, ki ga ima materin jezik, ki je duša vsakega posameznika, za človeka. Oblast je tečaje izvolila. Prepovedala jih je češ, da smatra vsaka skupno poučevanje treh in več otrok za šolo.

Vprašanje nastane, kaj naj store oni slovenski starši, ki imajo nad tri za pouk zrele otroke, ki jih radi poučevali v materinščini? Ali morajo napraviti prošnjo, da smejo odpreti šolo? Prošnja bo seveda odbita. Ali pa jih morajo poučevati v dveh skupinah?

Na to vprašanje italijanska vlada gotovo ne bo dala odgovora, tudi ni možno da ga da. Starši bodo storili svoje polno dolžnost, vestnice in uspešne ne go reformirana šola, da bo slovenska deca v Primorju vedno spremna na vsako izoremembo.

Italijani in naša mornarica.

Rimska revija »Rassegna Italiana« je objavila v septemski številki 1926 na strani 614 sledeči pamflet:

»Dalmacija«.

»Mlado kraljestvo SHS, ki je doseglo, da se njegovi brezovi močilo v morju **Benetk in Rima**, in ki razpolaga z nekim admiralom (o njega izvoru raje molčimo), je sklenilo na si ustvari lastno mornarico. Stvar moramo vsekakor imeti v evidenci. Toda zanima nas tudi nekaj drugega.

Sedaj so namreč dobili v megle-ni Angliji oklopno križarko, ne vemo, ali obrabljeno ali še rabno, in mlademu kraljestvu se je zdelo po-

trebno, da jo krsti z imenom »Dalmacija«.

Razmotrivajmo malo. **Mlado kraljestvo SHS ne bo oporekalo dejstvu, da ima Dalmacija za nas to stran bregov velikega morja, velik in poseben pomen**. Morda se bo oporekalo da pomeni Dalmacija za Italijo slavno zgodovino, veliko kulturo, dolgo hrenjenje, največje mučeništvo zvezana tesno na nje-no lastno zgodovino in kulturo, hrenjenje in na njeno lastno narodno mučeništvo. Vezani smo z njo s trdo vezjo zaupanja in krvi, ki je nobena nogoždba, noben političen razlog ne more raztrgati.

Zaključimo.

neštetič izpostavil v raznih akci-jah? Mar je bilo res to materiali-stično stremljenje pridobiti denaria in zadostiti egoističnim namenom? Sodili so in sodijo.

Jaz pa verujem, da je bilo vse le hrenjenje po svobodi ki naj bi zažarela bratom v našem Kosovu, kjer živi danes naša kri žalostneje življenje od afriških črncev. Kolikokrat sva prisluškovala zvono-vom tam preko in ugibala, kateri je naine roistne fare kjer se šopirilo to uro tuici pred cerkvenimi vrat-mi in poželiivo ogledujejo naša de-kleta. Tešil si zatirane in jih utrie-val v veri, da pride dan, ko se bo pretvarala črna zavesa nad zemljo in zasijalo zlato solnce med izra-njem oreel in petim velike maše. Na globoko si oral in na kremen zidal temelje te vere ter z lastno krvjo potrdil svoje besede, da se svoboda pridobiva samo s krvjo.

Dnevi mrtvih se bližajo in go-mile zalijaio pokonim svojci. Nad Tvojo je ne bo to uro blage duše, da bi je onela in prižgala kandido. Ne bo miru Tvoji nepokoni duši, ki bega in meri višino dne, je li že

Komitska pesem, ki si jo pel tako rad na pravi:

»Tamo raste žuta trava,
zde komita sovala! Šalaj!...«

BOŽO MAŠIČ:

Iz četovanja.

(Konec.)

Na vzhodu je pričela vstajati prva zarja. In zopet se čuje od ne-kod nek šum sličen šepetanju ali

Mlado kraljestvo SHS bi bilo storilo veliko boli pametno z ozi-rom na oportuniteto, če bi bilo iz-bralo drugo ime svoji križarki. Ime **Dalmacija poleg vsega drugega tu-di ni nikdar prinesla sreče troimen-skemu narodu, združenemu pod svojo zadnjo krono!**

Prešli bi molče preko tega izli-va holne megalomanije dragih nam prijateljev z one strani Jadrana, da nas ni volja enkrat za vselej odgo-voriti laškim brbljavcem, ki sanjajo o tem, da bodo še Ital, mule bile vodo iz Dioklecianovega vodnjaka v Splitu.

Jugoslavija se zaveda cene s tolikimi žrtvami priboričenega iz-loda na jugoslovanski Jadran in zato stremi in bo stremela z vsemi silami za tem, da ga očuva pod vsakim pogojem.

Jugoslovenska mornarica nast-a in če je zavezništvo v Stiraliji strah pri misli na to, da se zna po-noviti še kdaj zmaga pri Visu, svo-bodno jim, ker je globočina našega Jadrana še vedno dovolj globoka, da požre marsikatero donosnih brodov one železne flote, raz koje je pred pohodom v Trinolitano na-ljaval početek pohoda imperia III. Rima. Danes je jugoslovenska mor-narica še mala in nezmatna. Zgodi se pa lahko da bo čez noč porast-la tako, da bo o njenem admiralu italijanski narod imel še doveli pr-ljike razmišljati, kakor nekoč o ne-kem Tegetthofu.

Dalmacija in sestavni del naše Jugoslavije in težko onemu, ki te-ga ne mara, ali ne more doumeti. V vekovnih borbah smo že dovolj jasno dokazali svetu, da Jugoslo-

veni nikdar ne mirujemo, dokler ne iztrgamo zarobljenih pokrajin. O obrambi rodne in še svobodne grude pa govori za cele knjige borba Srbov in Črnogorcev. Kate-re črnosraičniška gospoda onkraj levega velikega morja po podpira-nju in snabdevanju Nikitinih od-metnikov prav dobro pozna. Zeli-mo miru in dela ali gorje nim ki bi poizkušali za ceno naše zemlje, nai-si je že v Sloveniji, Dalmaciji. Pri-morju ali kjerkoli tešiti »svoje hre-njenje«, ki bo udušeno v potokih krvi, da bo spomin na to borbo udarec v srca sleherni italijanski ženi, ki bo rodila, poročila ali se-strovala otce za katerih bela kosti in kri ne bo dovolj prostora v zemlji balkanskih svobodoljubcev.

Poslopje glavnega generalnega štaba v Beogradu in ogradi naše mornarice v Boki napredniosti od dne do dne. Sporedno z nujnim po-rastom na pada logično naša opor-tuniteta, ki navzile bližnjemu spre-jemu nettunskih konvencij še ni ta-ko globoka, da bi zavoljo letih ači Mussolinija in Mateoffevih moril-cev krstili naša vojna ladje z imeni kakih italijanskih veličin Duminie-vega ali Ducevevega kova.

Kar se pa tiče sreče, ki in bo užival troimeni narod na obalah Dalmacije pa naj črnosraičniški grenadirji in arditie ob Rečini in Belopeških jezerih lepo molče, ker si in bo znal že sam do svoje ukro-iti in poiskati pod »zadnjo« krono Karadiordjevičev ki vladaio v tej zemlji krenko in samostojno brez tutorjev in diktatorjev, ki so v mi-slih že odstavljali svoje vladarie ter določevali nove pretendenta za njihove »sigurne« prestole. A. V.

Tujerodci in odpravnine TPD.

Pod tem naslovom je pisala svo-ječasno »Oriuna«, kako velikanska krivica se godi odpuščenim name-ščencem od strani T. P. D.

T. P. D. gotovo misli, da smo pozabili na tiste, katere je vrzla na cesto po njihovem 14- in še več let-nem službovanju v vzrokom na pro-movno krizo. Danes ta izgovor ne bo držal, to je lahko T. P. D. overjena. Mi zasledujemo pazno vse delo in postopanje v revirjih

T. P. D. Naši najboljši so postali žrtve za nacionalno idejo.

T. P. D. naj ne misli, da smo opustili boi katerega še nismo iz-bojevali. Preko tega »Oriuna« ne gre. Pokazali ste žuto barvo na-pram svojim oduščenim bratcem, katere ste opremili z millionskimi odpuščeninami. Tudi mi ne bomo do-sustili da zinejo naši najboljši na račun T. P. D. — Ne pozabite, da bo vprašal tudi še marsikdo... Hol lehet lakni?

Streljačke družine.

Novo streljačke družine se snu-jejo v Kranjski gori, Žužemberku, Sodražici, Logatcu in Radovljici. Poleg teh pa jih je še nekaj v pr-vem stadiju predpriprav.

Leška streljačka družina javlja svojim strelcem da se ni vršil ustanovni občni zbor radi nenadnih zaprek v nedeljo, dne 7. oktobra 1926, nego da se vrši dne 31. okto-bra 1926 ob 10. uri dopoldne v pr-ostorih gostilne Pernuš v Lescah. Vabljene vsi!

Rakeč. V nedeljo, dne 31. t. m. se vrši ustanovni občni zbor Streljačke družine. Bil je že informativni sestanek 5. septembra, na kate-rem je bil izvoljen pripravilalni od-bor z g. Franjo Lahom, rez. kapeta-nom II. klase na čelu.

Strelska družina v Celju. V pe-tek, dne 29. t. m. se bo vršil ob 20.

uri v mali dvorani Celiskega doma ustanovni občni zbor Strelske dru-zine v Celju.

IZ SEJE SAVEZNE STRELJAČKE DRUŽINE V LJUBLJANI.

V petek 23. t. m. se je vršila II. seja ljubljanske streljačke družine v prostorih Udrženja rezervnih oficira i ratnika, kjer se je pod pred-sedstvom brigadnega generala g. Živkovića razpravljalo o delu v družini sami in izven nje.

Novo članstvo (strelce) se spre-jeoma potom prijavitelj, katere se dobe vsak delavnik med poslovnim časom I. pri predsedniku družine g. generalu Živkoviću, v pisarni v vojvode Mišiča vojašnici I. nad-stropie, levo (komanda brigade) vsak dan od 8.—13. ure in 16.—18. ure. II. V pisarni Udrženja rezerv-nih oficira i ratnika, Kazino, II. nad-

stropie, vsak dan (razven nedelje) od pol 18. do pol 20. ure. III. V Tou-rist-Office, palača ljubljanske kre-ditne banke med poslovnim časom. IV. Pri Slov. lovskem društvu (pi-sarna g. dr. Lovrenčiča predsedni-ka lovskega društva). Tavčarjeva ulica, med uradnimi urami.

Vsak, kdor želi pristopiti v stre-ljačko družino, naj izpolni pristop-nico, katero dobi na predzoženih mestih ter izpolnienu nusti v dotič-nem kraju. Prijavitelje nobere po-tem družinski sekretar ter jih predloži na prvi prihodnji seji od-boru, kateri potem sklepa o spre-jeemu prijavljenih. Vsaka prijavnica mora biti sonodpisana od dveh član-ov, ki pridoročata novopristopiv-ševa za sprejem v streljačko dru-zino.

Vsakemu novopristopnemu članu se bode, kot dokazilo da je sprejet v streljačko družino izstavila legi-timacija in izročil ček za plačanje članarine, ki znaša 12 Din polletno in katero mora naidalie 15 dni po sprejemu brezpoznoino poravnati.

Z ozirom na ogromno delo, ki ga bode imela streljačka družina, je odbor sklenil razdeliti članstvo po mestnih okraih v vodove, kate-ri bode prednail po en vodnik, katerega naloga bode, da vse član-stvo dotičnega okraja pravočasno in polnoštevno privede na strel-išče, ali na k vežbi odnosno šoli v orožju.

Da se bode vršila šola o ravna-nju z orožjem pri strelskih vajah in o ponašanju na strelišču bode dal predsednik družine brigadni gene-ral g. Živković na razpolago aktiv-ne gospode oficire, ki bodo na željo posameznih vodnikov držali šolo s članstvom dotičnega okraja. — Kar se tiče šole v ravnanju z oro-žjem pri streljanju in vežbi sloh bi bilo želeli da se prijavi tudi član-stvo ki še ni odslužilo kadrskega roka v aktivni vojski, ker bi s tem prišli na lep način do izvežbanja v orožju, kar jim bode pozneje vse-kakor koristilo.

Ako se bode članstvo zanimalo za vežbe in streljanje tako da se bode stvar dovoljno obnesla, se na-merava izposlovati pri gospodu mi-nistru vojne in mornarice za člane novince, ki še niso služili v vojski, skrašan kadrski rok, onim pa ki so že odslužili kadrski rok, pa se bode poskušalo izposlovati onosti-tev od orožnih vaj.

S streljanjem se prične v naj-krajsšem času in bode vse članstvo pravočasno obveščeno.

Dopisi.

Prekmurje. »Naše Novine«, gla-silo nezadovoljnih gospodov v Dol-nij Lendavi, je do sedaj prinašalo napade samo na Slovence. V zadnji številki z dne 24. oktobra 1926 pa vidimo že tudi prav ostuden napad na brate Čehoslovake. Dopisnik pi-še o sprejemu Čehov v Ljubljani, kjer da se je obojestransko napiva-lo samo izdajaniu in razdiranju Av-strije v svetovni vojni. Nadalje pravi dopisnik: »Mi Prekmurci Čehov ne pozdravljamo ker so oni odtrgali od vojnarskog orsaza dobre kristia-ne Slovake s tem ka je prai odso-bodilo od vojnarskog larma: i zdi-bola zatiralo mantralo Slovake kak so je vogrli!« Pravi dalje, da so jim

so ga tako obkolili uvidi da se ne izolača več streljati.

»Čakaite Turki, draga je komit-ska kri« in z vsa silo treščji puško v steno da se zdrobi in pada v ne-ko razpoko. Nato oprezno vzame izza nasu bombo in zažge in vrže na gručo vojakov. Bomba zagrmi, se razprši in napravi zmedo stok in smrt.

Nebo se je pričelo rdečiti vsta-jala je krvava zarja in naglo se je danilo.

Askeri so se zopet zbrali in z vseh strani ga obsnavaio s strel-i. In v tel poslednji pesmi svinčenk, ki so mu brnele liki sršeni krog glave, vzame drugo in poslednio bombo.

»Ali naj jo vržem med askere in se vržem za njo raz pečine — ali naj si jo zažgem pred nosom...?« Toda predno se odloči — zadene ga odzadai svinčenka v glavo.

Gliša omahne, razprostre roke kot za obtem in strmoglavi v pre-pad!

Računski stroji.
THE REX CO., Ljubljana.

In z gnusom se odvrne od iz-kušniave: Nai mi prei počrni obraz — kam bi šla moja duša? Da bi iaz bil sposoben za tak čin, za iz-daistvo nad ljudmi, katerim edinim, ko so umirali na mrtvi straži in sem iaz počival, se imam zahvaliti za to, da še živim. In sedaj, ko je vrsta na meni, da bi se jim na tak sramoten način oddolžil?

Askeri so prihajali idoč narav-nost proti planini vedno bliže mi-mo pečine!

»Ah, neumnost,« pomisli končno Gliša. »Kdo je že videl, da se udo-mači starega, divjega lisiaka — skrije se čisto za steno nameri na najboljio senco in ustrelil.

Puška počni in strel odjekne, da odmeva od vseh planin. Turki so bili iznenadeni in so legli na zem-ljo. — nato zaori signal za borbo, ker so menili, da so trčili na četo.

Kot debela toča padalo kroglie po pečinah, odbilaio se od trdih skal. Toda Gliša je bil dobro zavarovan. Enakomerno je polnil puško in le pazil, da dobro pogodi temne sen-ce, ki so se približavale. In ko so se približali prav tik od pečino, in

mrmranju. Gliša Dordević se te-goma dvigne in prične prisluško-vati in gledati na vse strani. Ne vidi sicer nikogar, vendar razloči korake par ljudi korake kot da so usmerjeni proti njemu.

To so askeri — si šepče — in prvič po tolikih letih neustrašnega četovanja se je zdai prvič tako prestrašil, da je pričel razmišljati, kako bi se rešil — četudi z begom. Bil bi zdai pod vtisom misli na boljše mirno življenje in zlasti na unišljeno bodočo zvesto in krasno ženo — v stanu izvršiti izdaistvo! V teh nekaj groznih minutah se mu polavi v možganih »kušniava«: »Ti askeri gredo zasledovat moio četo, Mene gotovo še niso izvohali. Kai če počenem in se skrijem za skalo ter jih pustim mirno mimo — in tako rešim sebe.«

Toda istočasno mu stnilo pred oči strašne posledice takega nje-govega ravnanja: pokoli in pobitanie iznenadenih, neopiravljienih, utr-ujenih tovarišev njegove čete s ka-terimi je delil dobro in zlo s kate-rimi se je potikal po planinah in dolinah.

vzeli vse katoliške srednje šole in poslali brezverske učitelje da bi za trli katoliško vero. Članek končuje: »Takših slovanskih bratov« nam ne trhej!

Pri sprejemu bratov Čehoslovakov so si bile gotovo vse stranke v naši državi složne v tem, da je treba brate s katerimi nas veže toliko skupnega, pozdraviti kar najlepše. Vse časopise v državi bi bilo polno

slavospevov našim severnim bratom. Le v Dolni Lendavi se je drznil dečko, ki ni mogel brzdati strasti, nepoklicano pisati o sprejemu Čehoslovakov. Res je, da glas tega »miška« ne gre daleč. Vendar bo moral že malo krotiti vročo žilico, mi prihajamo z našo potrpežljivostjo h koncu. Piše naj, kar hoče o »velepoltiiki« o »Slovanstvu« na nai lepo molči ker nam je sveto Prekmurje slovensko! F. P.

Tužni glasi.

Neslaven konec slavnega podedštata Gerbeca na Krasu. Opisali smo že ponovno grozno trpljenje naših vrlih Kraševcev pod pritiskom Josipa Gerbeca, podedštata v Tomaju, Avberju in Štjaku. Še kot župan je šikaniral in preganjal s pomočjo miličarjev in črnih srajc domačine. Prepovedano je bilo vsako gibanje. Vse se je moralo klanjati in vdi-mati fašistom. On in njegov nega vreden brat sta ustanovila razne sindikate na Krasu še predno je izšel sindikalni zakon. Nobena društvena prireditelj se ni smela vršiti, predavatelj se arretiral in gnali pred sodnika. Še pogreb rajnega pesnika Srečka Kosovega se je po prizadevanju Gerbeca vršil pod kontrolo ogromnega varnostnega aparata. Sedaj pa se bliža tudi niemu konec. Mera je polna in je pretekla. Izsledili so razne ne-rednosti v občinski upravi, o katerih je »Orjuna« prva poročala. V Tomaju samem so iztaknili ponarejena potrdila za kakih 50.000 lir. V zaporu je on sam in njegov tajnik Italijan. Preiskava se nadaljuje v Avberju. Čudno je vsekakor, da je Gerbec začel svojo kariero z majhno hišico in malim posestvom. Danes po petih letih pa se ponša z lepo veliko hišo in v njegovem hlevu je danes šest glav živine. Čuden pa je slučaj da je ravno v dnevi, ko je bila uvedena proti niemu preiskava izredna komisija za tržaško pokrajino odobrila sklenotomatske in avberske občine da se podari prvemu podedštatu Gerbecu zlato spominska medaljo. Radovedni smo kakšen bo konec ali ga bo resila črna sraka pred zasluženim kaznilo ali ne, ki ni nide sicer tako ali tako ne, ker ura obračuna pride za vse.

Slovenska inteligenca v italijanski vojaški službi. Po obstoječih zakonih in predpisih imajo vsi ab-

solventne srednje šol v Italiji ne samo pravico, temveč tudi dolžnost služiti pri vojakih kot »olenci« častniške šole. Glede Slovanov pa je v zadnjem času zadeva precej drugačna. Absolventje se morajo namreč itak sami prijaviti za omenjeno šolo. V to na morajo priložiti sričevalo o dobrem ponašanju in o političnem vedenju. Sedaj pa začne posebno postopanje za slovanske kandidate. Izdajo jim sicer vse te dokumente, toda zadnja instanca, ki izreka svoje mnenje, namreč pokrajinski prefekt, odreče svoje privoljenje in prizadeži nikdar ne more ugotoviti vzoka te odklonitve. Slovanska inteligenca v Italiji se ne smatra za vredno, da služi kot častnik v italijanski vojski. Slovan je dober le za navadnega vojaka v jarku in pred topovskimi kroglicami.

Toda tudi onim, ki so imeli to čast, da so lahko pohaiali častniško šolo in so tudi dosegli častniški čin, ni po novem vetru, ki piha, usoda veliko milejša. Znani so nam slučaji ko so taki častniki v rezervi prešli od pristojnega vojaškega poveljstva naznanilo, da se je uvedla proti njim disciplinarna preiskava, češ, da se njih življenje ne krije s častniškim mestom ki ga zavzemajo. Očitno jim da so člani slovanskih akademskih društev in da se čakajo samo s slovanskimi elementi da pa se da te čitki še huišo obliko ne manikajo nevirki, da so člani razpusčena ljubljanske Orjune ali so doimniski raznih slovanskih listov. Seveda ne manikajo tudi očitki, da se sstentativno adtegujejo vsem nacionalnim manifestacijam. Najbolje pa vse stvari da je da izvirajo vsi taki očitki od elementov ki bi radi orali svojo črnjo zgradovino da se pokažejo tako v luči pravih Italijanov. Sicer na pride še čas, ko bomo lahko slišali v drugačni vojski nego je ona canoretskih herojev.

Naš pokret.

Srednješolska mladina se je začela buditi širom cele zemlje in vstopati v organizacije, ki so do misli vodili Orjuno — jugoslovenskem edinstvu povsem skladne z njenimi nameni. Ta pokret je do ginal globoke korenine na vseh slovenskih srednjih šolah kjer je pričela po topozlavi vojni omladini charlestona in kina vstajati nov, preroben, svež val vrednih naslednikov Jenka in Endlicheria.

Prvo predavanje propagandnega tečaja ljubljanskega bataliona se je vršilo v nedeljo in je bilo prav dobro obiskano. Uvodno predavanje je obravnavalo Jugoslovenstvo in njegovo ideologijo, kot temelji orijunaškega programa. Po predavanju se je vršila zanimiva debata.

Z. M. K. KRIMSKI:

O. KRAS SKALOVITI...

O. Kras skaloviti, kot jaz, si ti trdi, še trši postajaš, še huiši tvoji srd...; tui bog zdati mori te in tlač... in zlobno ti vse uničuje... a srd in odvor tvoji te jači in srce načrte zle kuje...!

Čemu ti zdati bog — oborožen do zob — čemu nai boš ti zdati domá njegov rob...? ne plakaš, prehude so boli...! Zdati vem na, zakaj se ti mirko oziraj tak često okoli tja čez, o. tja — na reko Krko...!

Na tiho ta zbira ves srd in ves gnjev — umolknil nien šum je valov in nihi spdev...

tako i ti zbiraš v votlinah ogromnih vse sile in strele... In kletve... v ogromnih rovinah* da z bogom — v zrak bodo zletele!

* rovina = mina.

Prosveta.

PREGANJANJE IN ZATIRANJE SLOVENCEV POD ITALIJO.

O tej temi je priredila Z. K. D. dne 22. t. m. v društvu »Preporod« predavanje. Ker je to vrašanje veeaktualno, sem se predavanja udeležil. Čudno se mi zdi, da Z. K. D. tako važne teme ne da predavatelju, ki je o vsem dobro poučen. Samo enkratno potovanje v Trst in Gorico še ne zadostuje, da se zamore o tem vrašanju s predavanjem stopiti pred javnost. O. predavatelj se je poznalo, da o razmerah v Primorju ni tako poučen, kot bi moral biti, ako hoče — kakor je izjavil — prireditelj slična predavanja po deželi.

Predavanje ima sicer spisano, vendarle opisovanje požiga tržaškega »Balkana«, Krnskih dogodkov, spopada med karabinerji in fašisti v Trstu ter pohoda fašistov v Lokev in druge kraje bi bilo gotovo bolje, ako bi se gospod predavatelj malo potrudil in vzel v



Enrilo

Splošno priljubljen

kaval nadomestek,

okusen i cenen.

Dobiva se v vseh

dobro asortiranih

kolonialnih trgovinah.

je za četnike imenovanih Oriun, da se niso strašili slabega vremena ter s tem pokazali da se ne strašijo ne slabega vremena kakor tudi nobenih drugih zaprek ter da so vedno, kadar jih pokliče oriunaška tromba, na mestu. Graje vredni so četniki iz Vrhnike, ki se niso udeležili vežbe.

Ravno tako je tudi graje vredno obnašanje dveh četnikov Oriune Rakek, ki sta s svojim nediscipliniranim obnašanjem v četi zaslužila pošteno lekcijo.

Gorica. V ponedeljek zjutraj ob 9. uri. Popoldne ob 14. in pol. Znaki!

Orjuna Maribor. Znaki za člane in članice se dobe pri Oblastnem

blagajniku po 10 Din komad — samo proti gotovini.

Zletu volvodinskih Oriun, ki se vrši dne 7. novembra t. l. bo prisostvoval poleg brata Radoiloviča, tudi poznani veliki narodni delavec prof. Mile Pavlovič iz Beograda, ki bo govoril na zboru.

Središča ob Dravi. V nedeljo, dne 31. t. m. se vrši v dvorani Sokolskega doma ob 8. uri zvečer ustanovni občni zbor tukajšnje Orjune ob navzočnosti bratov delegatov oblastnega odbora v Mariboru in brata oblastnega čelnika. Z ozidrom na veliki pomen te nacionalne organizacije se vabijo vsi somišljeniki da se občnega zbora udeležijo.

Poverništvo Oriune.

Kronika.

ZMAGA PRI VITTORIU VENETU.

Z največjim pompom slavi zopet cela Italija zmago Vittoria Veneta in se divi junastvu o katerem vedo kaj povedati samo megalomansko razpoloženi zavojevalci, ki ne morejo poimti, da so tiste oktoberke dni napredovali samo zbog tega, ker se ni hotelo Slovanom več služiti avstrijskega cesarja.

Kakor privoščimo Italijanom po sramoti Capporeta, Tripolitanije, Adue, Custoze, Visa in še vseh tistih strašnih porazih, katere so že morali prenesti da imajo za pokazati vsaj eno zmago, tako pa mislimo zopet, da Vittorio Venetu ni nič kaj pripraven datum in kraj. Italijanski narod je sicer odlikoval najsposobnejšega generala svetovne vojne, katerega so bili celo avstrijski generali z maršalsko palico. Ostali narodi pa niso pozabili, da so na edino VIII. madžarsko honvedsko divizijo postirano pri Vittoriju Venetu, ki je v resnici skušala braniti postojanke, turšali kombinirani anglo - kanadski polki, dočim so »heroi« stiskali glave v jarkih in kleli zaveznike, ki so jim zbog napada na avstrijske postojanke skaliili udobno življenje za Pivske frontne rezerve. Kdo se je boril pri Vittoriju Venetu, to najlepše pričajo »Zapiski velike vojne«, ki jih urejata maršal Foch in predsednik Poincare, v katerih stoji črno na belem, da so izvršile napad na edini se upirajoči sektor anglo-kanadske trupe in da je bila avstro-ogrsko vojska v popolnem razkroju že pred početkom te ofenzive.

Jugosloveni s posmehom gledamo na parade, ki se bodo vršile te dni na levi italijanski zemlji in mirno pričakujemo novih vojnihi napovedi, ki jih bodo sinali nad nas širokoustni črnosrajčniški fanfaroni. Nesreča, ki je prišla po oni uri,

ko smo prostovoljno zapustili avstrijsko vojno in verovali onim, ki so prihajali z belimi zastavami in streljali voine uietnike zategadelj, da bi zmaga in po padlih sovražnikih kar najsilnejše izgledala že ne more preseči dosedanih meja. Ako na bodo zmage in Piave niani heroi res do gledno skušali brati po teh cenenih lavorikah i nove po naši zemlji, svobodno jim. Videli bomo kdo bo odnesel krvavo glavo, ki je bila doslej naš stalni delež, ko smo zasuščali zelene diplomatske mize.

Poznana »Nemška hiša« v Oradišču, ki je imela ob priliki roistnega dne prestolonaslednika strgano zastavo, ni za obisk Čehoslovakov izobesila še te. — Mišlimo, da izgovarjanje na domanikanie denarnih sredstev za nabavo nove zastave ne pride v poštev, ker je znano, da je hiša last Kranjske hranilnice, ki ima že toliko da lahko svoje hiše opremi z dostojnimi zastavami. Poleg tega je še njen predsednik g. Drago Hribar, ki ima kot star rodoljub gotovo toliko vpliva pri resničnem upravljanju tega zavoda, da bo zadostovala ena sama beseda za odstranjenje vzrokov naših pritožb.

»Andrejevi!« Ni še doveli trpljenja in ni še čaša polna do roba. Kri že polie po žilah, treba pa je izbrati pravo uro, ker gorje tedaj, če ne bo zdrobilo v prvem zamahu nakovalo kladiiva, ki je trdo! Veruite, čakajte in delajte, da nas čas ne bo našel neorobavljenih kakor danes pred osmimi leti ko so povzeli besedo Aleši, namesto izvrševalcev oporoke Andreja Možine in Boštjana. Blagaiev je v tej zemlji danes malo in treba je štediti z nihovo krvjo.

Rimsko - katoliški episkopat je zboroval ob 11. t. m. v Zagrebu in sklenil razne zaključke in proteste

radi zaštite verskih ustanov, agrarnih interesov mrtve roke, premalih postavk v proračunu za potrebo rimsko-katoliške cerkve itd.

O vsem so se posvetovali prevzvišeni knezoškofi ki niso pomišljali načeti zelo delikatno vrašanje ženske mode, le v enem so molčali vsi kot zid, to je o

slovenskem bogoslužju.

ki nam ga obeta Rim že osem let, ki ga pa no dosedanih znamenjih in izkušnih soditi še ne bo sto let, če bodo o tem odločevali samo naši in rimski cerkveni krogi ki imajo vse prei kakor interes na tem, da se na meji Italije da narodu koljega polovica ieči pod iarmom liktovskyka svežnja — v cerkev domača beseda kjer naidejo utehe vsi preganjeni in zatirani.

Zanimivo deitvo. Znani je stališče češke narodne demokratske stranke v vrašanju nemškega sodelovanja v češki vladi. Zato je pobudilo nemalo senzacije deitvo da je pri razpravi o programu nove češke vlade v kateri sodelujejo tudi Nemci, nenadoma stopil na stran zagovornikov tega sodelovanja i poznani voditelji čeških narodnih demokratov — dr. Kramaf. Izgleda, da je i na Češkem pridobila misel poštenega sodelovanja Francozov. Nemcev in Slovanov mnogo privržencev in to celo med krogi, od katerih take orientacije skoro ni bilo mogoče pričakovati. Samo naša oficealna politika še vedno niha neodločno med Parizom in Rimom ter razmišlja da li bi odleli hodila s preizkušeniimi orožnimi priatelii ali zavezniki, kateri iedva čakajo, da bi nam ugrabili poleg 600.000 že zaslužnienih bratov še nove predele naše domovine.

Konstatiramo. Po naši in »Jutrovi« ugotovitvi, da je danes izmed vseh slovenskih političnih listov edino »Slovenec« med zaslužnienimi brati dovoljeno čtivo, ie isti zavzel pozor ogorčenega in pričel psovati z »denunciantii«. Kakor nas to psovanje prav nič ne vznemirja, tako pa pribijamo da že v sobotni številki navija »Slovenec« nekoliko glasnejše protitalijanske strune ki zaenkrat sicer še izve-nevalo v ugotovitvi: »Mi svojih odtrganih bratov ne bomo nikdar zapustili in ne bomo prei mirovali, dokler tudi nilm na zasile solnce svobodnega kulturnega življenja!«, kar ie v bistvu zelo krotki pogol za izmirjenje med glasilom stranke edinozveličavne SLS in strašno vojsko Mussolinijevih opričnikov, na katerega mi druzi niti v saniah ne pristanemo.

Vereizietu Schufabrikten Mally & Demberger Neumarkt (Oberkraln) se glase tiskovine s katerimi se obrača 8 leto no osvoboienju to dično podjetie na naše trgovce radi informacij. Tudi vsebina vrašalnega lista ie tiskana v nemškem jeziku. Svetujemo Združenim tovarnam za čevlje, da si omislilo tudi tiskovine v državnem jeziku da nam ne bo treba delati na tak način reklame.

Po 8 letih odpovedana služba. Šele 8 let po prevratu so se spomnili merodaini faktorii in potem ko ie že potrežljivost nacionalnih krogov prenehala, da pač ne gre, če zavzameta vodilni mesti v delavnici državnih železnic dva Nemca avstrijska državlana, inž. Chtok in Felber. Služba se ie odbovedala obema s 1. januarjem 1927.

temboli to tako važno vrašanje. Z ozirom na izjavo g. predavatelja, da so mu ljudie v Primorju rekli, da ie Jugoslaviia pozabila na nie, nai omenim še to: Naši ljudie res to govore in v mnogih slučajih upravičeno, res ie na na drugi strani tudi to, da staviio vse svoje nade edino v — Orjuno! Ako se gosp. predavatelj interesira, pokažem mu lahko tozadevno pismo prijatelja iz Istre, ki se tiče zlasti še razpusta naše organizacije v ljubljanski oblasti. Taka pisma bi morali čitati oni, ki mislijo da so nas e formalnim razpustom tudi dejansko razpustili.

I. B.

Književnost.

Martin Krpan se bo imenoval humoristični tednik ki ga bo izdajalo kulturno društvo »Martin Krpan« v Celju. Naročnina četrtletno 7,50 Din. Radovedni smo koliko časa bo vzdržal ta najnovejši borec na žalostni pororeliščini naše humoristične žurnalistike v borbi s kisljo cvičarsko naravo Slovencev.

Vse hvale vredno ie, da ie Z. K. D. v svoji letošnji seznam predavani vzela tudi to, vendar ne bi stvari škodovalo ako bi ta predavanja dala vsestransko verzirancmu predavatelju g. dr. S. Bajiču, ali pa kateremu izmed dosedanih predavateljev.

Ako zasluži tema o vražah in verstvu strokovnjaka, mislim, da

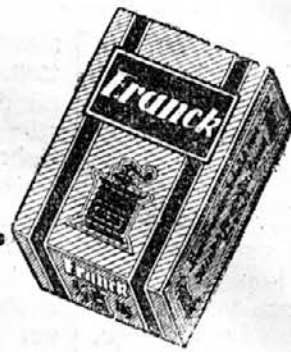


Držite se stare navade

in uporabljajte še nadalje davno preizkušeni

Pravi Franckov kavni pridatek.

Ta pocenjuje kavo, jo krepča in ji daje dober okus.
Tudi k žitu, spada neobhodno Pravi Franck.



Toda že so na delu različni elementi, ki hočejo doseči preklic te odločitve. Svarjamo oh pravem času gospe, pri neki politični stranki, ki je žalibog že ves čas na prevaru zatekališče vseh takšnih elementov. Ne moremo razumeti te gospe. Za eno kroglico pri volitvah se zapostavlja interesi države in nacije. Tako se danes najhujši elementi hvallijo, češ kaj mi morete, vem pa k tej stranki in bom vse desegal. Ravno delavnica državne železnice je v tem oziru na slabem. Vsi tisti, ki bi pravzaprav radi »veleizdale«, da se izrazimo v žargonu starih avstrijskih časov, morali biti že davno izgnani preko meje so se žurili da so si priborili legitimacijo stranke, katere naj jih napravi imune za vse lumbardije! Zato caveant consules.

Farizeji. Nedeljski »Ilustrovani Slovenec« št. 43, je priobčil na 359. strani sliko palače goriškega nadškofa dr. Sedeja, ki je bila za zadnjih volitev poslikana z napisom: »A mor te Sedey!!« »Votate per il blocco!« »Amorte Sedey il porco SHS!!!« Slika naj bi bila dokument preganjanja in trojenja poštnih slovenske duhovščine pod fašističkim jarmom in odgovor nam, ki kažemo na vezi Vatikana s Quirinatom.

V isti številki pa je tri strani kasneje slika »nad 400 slovenskih Orlov in Orlic«, ki so bili dne 3. septembra sprejeti na izredno slovesen način pri sv. Očetu, ki je ob tej priliki izrazil svoje veliko veselje nad cvetočimi slovenskimi organizacijami. Po vsem tem pa se naši edini slovenoborci usajajo nad Beogradom in brati Srbi, da se ne bržgajo za usodo neodrešenih bra-

tov ter da koketirajo z Rimom v katerega je neslo 400 slovenskih Orlov najmanj pol milijona dinarjev, s katerimi so indirektno podprli sedanji fašistični režim in liro.

»Kia so bili gospodje oficirji!«, čitamo čisto pri raznih poročilih o dobrotah in kulturnih prireditvah katerih se niso udeležili v zadovoljivi meri člani častniškega zbora. Na ta opetovana vprašanja odgovarjamo vsem ki jih stavlja sledeče:

Poznano je, da je v naši vojski sleherna minuta racionalno izrabljena in da je dnevni red dela in naporov zadevaloč zadnjega vojnika ali načelnika generalnega štaba tako obilen, da po njegovi izvršitvi vsakdo stremi samo za tem, da se vleže in odpočije. Temu so priča večerne ure do naših kavarin in restavracijah, kjer se v poznih urah mudijo tako malo častnikov.

Poleg tega fizičnega zadržka pa je še materialni ki ni nič manj pereč. Jugoslovanski častniki imajo nekoliko boljšo plačo od državnih uradnikov vendar pa jim zahteve, ki jih stavi nanje njihov stan radi uniformiranja, odzamejo ves tisti povisek. Tako stoji bistveno v istem položaju, kakor državni uradniki o čemer pričajo tudi knjižne dolžnikov oficirskih nabavljalnih zadrug. Zahteve ki jih stavi naša javnost na oficirski kor v pogledu daianja materialnih žrtv so že itak znatne. Danes pride ukaz, da je potreba darovati za nopolavice in tri za Rdeči križ, poizkušajmo vstopiti ali podpreti to ali ono patriotično društvo in včeraj nabaviti to ali ono rodoljubno knjižo. Na videz so nesamezni ti prispevki raz-

meroma mali. Seštet koncem meseca pa predstavljajo znatne vsote, ki temeljito rušijo finančno ravnotežje blaginje jugoslovenskih častnikov.

V Palih pri Sarajevu so 10. t. m. odkrili spomenik 48 pobešenim Srbom, ki so umirali s klici »Živel kralj Petar!« in »Živela Srbija!« Odkritje je bilo zelo slovesno in je napravilo na vse prisotne globok utis. Okoli spomenika so se zbrali vsi, ki so v tistih črnih dneh ko je divjala avstro-ogrška soldateska v vsej besnosti, iečali z mučeniki zajedno po iečah in čakali, da i nie pokliče profos na zadnjo pot. Ironija usode pa je hotela, da je bil med udeleženci te posmrtno proslave pokojnih mučnikov mož, na kolega duši leži njih kri! Je to bivši kapetan »Šuckorašev«, ki ga je sedaj Jugoslavija odlikovala z redom sv. Save s katerim je prišel ta hlo tudi na odkritje spomenika njegovih žrtv!

Suhi baier. Na ljubljanskem vojaškem strelišču sniva še danes večni sen 20 žrtv nobesnelih avstrijskih tiranov in soldateske. Žalosten je pogled na ta nenavadni božji vrt. Ljubljana je pozabila na njega. Do sedaj je oskrbovala grobove razpuščen Oriuna št. Jakob-Krakovo-Trnovo. letos so pa mesto nle — ker ii to brani razdust — prevzeli iniciativo šentjakobski in trnovski fantie — bivši vojak.

Na deset tisočih okrašenih grobovih širom domovine bodo na dan Vseh mrtvih gorele lučice v spomin pokojnih, a kako veliko je število pozabljenih zapuščenih grobov naših ranikov — raztrganih in bojiščih za našo svobodo. Daleč smo v letih svobode zaostali za drugimi kulturnimi narodi, ki so se vse drugače oddolžili spomin žrtv nadlih v svetovni vojni.

Slovesnost se vrši v ponedeljek

1. novembra ob pol 11. uri na vojaškem strelišču.

Kaj bi bilo z Jugosloveni če bi jih en hloc preselili na Nizozemsko? Zagrnili bi jih morie, kakor Rdeče morie Egipčane, ker bi v par letih propadli vsi tisočkilometerski

Ustanovljeno 1852

TEODOR KORN

(preje HENRIK KORN)

Ljubljana, Poljanska cesta 8.

Krovec, stajbni, galanterijski in okrasni klepar. Instalacija vodovodov. Naprava strelododov. Kopališke in klosetne naprave. Izdelovanje posode iz pločevine za firnež, barvo, lak in med vsake velike kosti kakor tudi posod (škateji) za konzerve.

L. MIKUŠ

Ljubljana - Mestni trg 15



Dežniki

na malo, na veliko, preobleke, poprave. Ustanovljeno 1839.

Sukno - DOUBL KAMGARN

za moške obleke.

Velika izbira, ugodne cene

R. MIKLAUC

„PRI ŠKOFU“

Ljubljana, Lingarjeva ulica

nasibi in omrežja kanalov, s katerimi je iztrgal nizozemski narod eno tretjino svojega ozemlja iz morskega obalema.

Alojzij Lombar

Spod. Šiška, Celovška cesta 58.

Krojaštvo za gospe in dame.

Lastna zaloga

prvovrstnega in modernega blaga.

Najnižje cene!

TRGOVINA

F. MERŠOL nasl.

SE NAHAJA SEDAJ

WOLFOVA ULICA 5

Priporoča veliko zalogo rokavic, nogavic za dame, gospe in otroke. Čipke, vezene, naramnice, svilene trakove, ženska ročna dela, volna, svila, bombaž. Predtiskarija. Ustanovljeno 1887.

Ant. Krisper

LJUBLJANA

Mestni trg 26



ZALOGA

galanterijskega blaga.



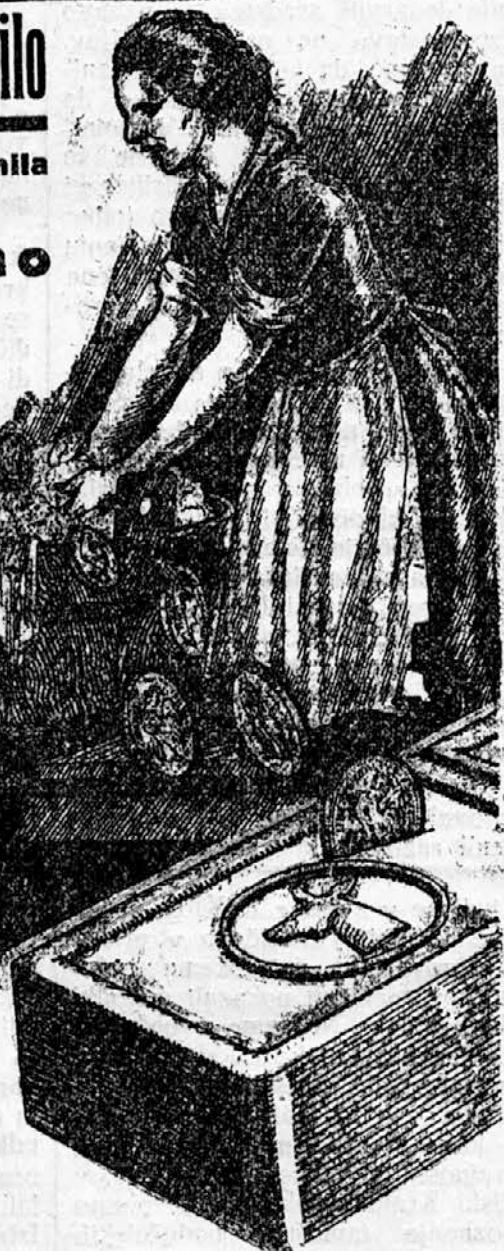
Tovarna čevljev

Zlatorog terpentinsvo milo

ta neprekosljiva sestava mila in terpentina

vsebuje pristno zlato!

V vsaki tisoči komad je vtisnjen pristen zlatnik, ki čaka srečnega kupca. Kupite takoj komad tega idealnega mila, mogoče najdete tudi Vi zlatnik!



Učiteljska tiskarna v Ljubljani



Je najmoderneje urejena ter izvršuje vsa tiskarska dela od najprejstjajšega do najmodernejšega. - Tiska šolske, mladinske, teposlovne in znanstvene knjige. Ilustrirane knjige v eno- ali večbarvnem tisku. - Brošure v malih in tudi največjih nakladah. Časopise, revije, mlad. liste.

Okusna oprema ilustrir. katalogov, cenikov in reklam. listov. Lastna tvornica šolskih zvezkov.

Šolski zvezki za osnovne in srednje šole

Risanke, dnevniki in beležnice.

GRADBENO PODJETJE
ING. DUKIČ IN DRUG



LJUBLJANA
Bohoričeva ulica št. 24